

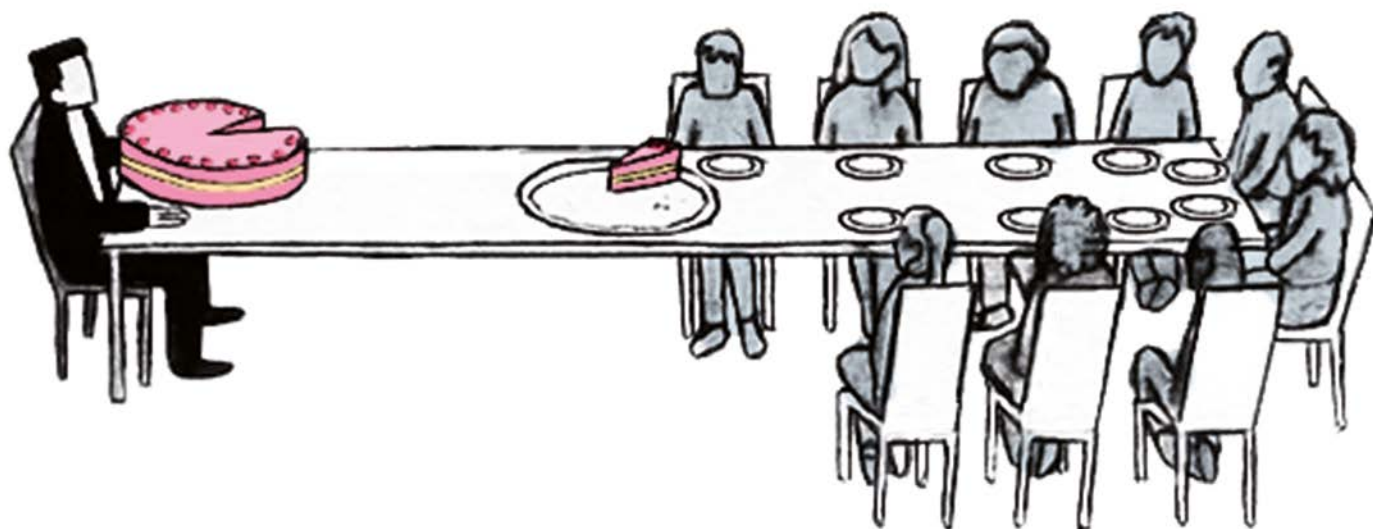
- DOSSIER
- GUIA DIDÀCTICA
- ACTIVITATS

globalexpress

L'ACTUALITAT A L'AULA

Gener 2019 | Núm. 21

El fiasco del fisc

© Maria Ley Oliver. Escola Massana

Els carrers que trepitgem, qui els neteja i els manté en bon estat? Les carreteres per on viatgem, qui les construeix i les manté? Els professors amb qui aprenem, el personal sanitari que ens cuida i, si cal, ens cura, d'on cobren? Qui apaga els incendis? Qui cuida els qui ho neces-

siten? La nostra vida diària és plena de béns que semblen gratuïts, però no ho són. Qui paga tots aquests recursos indispensables per a la vida? La ciutadania, nosaltres, mitjançant els impostos. Tots ens en beneficiem, però el repartiment no sempre és just ni equitatiu.

Aquest *Global Express* es proposa explicar com funciona el sistema fiscal i com repercuteix en la vida de la ciutadania

sumari

- p. 02 1. Què són els impostos i per a què serveixen
- p. 04 2. Qui paga
- p. 10 3. Per a què serveixen els nostres impostos
- p. 13 4. Fiscalitat i drets
- p. 15 5. Hi ha alternativa?

OXFAM Intermón

1. Què són els impostos i per a què serveixen

Els impostos són la via que té l'Estat per aconseguir recursos amb els quals fer front a la despesa pública, que són els diners que fa servir l'Administració per satisfer les necessitats dels ciutadans. A quant ha de pujar la **despesa pública** és una decisió política, ja que depèn del que considerem que és responsabilitat comuna i que, per tant, ha de pagar el conjunt de la ciutadania.

Els impostos compleixen tres funcions:

1. **Assignativa**, destinant recursos a finançar unes polítiques i uns serveis públics de qualitat (educació, sanitat, infraestructures, etc.) que garanteixin l'exercici dels drets ciutadans, la igualtat d'oportunitats i la cohesió social.
2. **Redistributiva**, equilibrant desigualtats, per la qual cosa fa arribar recursos allà on més es necessiten: educació pública i universal, sanitat, habitatge, i els assigna directament per mitjà de transferències directes als grups més desfavorits.
3. **Estabilitzadora**, refredant l'economia en moments molt volàtils o estimulants-la en temps de recessió, segons el cicle econòmic.

Per tal que compleixin adequadament aquestes funcions, és imprescindible que els impostos siguin **equitatius** (cadascú contribueix segons la seva capacitat), que les institucions i els procediments siguin **transparentes**, i que els recursos aconseguits **s'utilitzin bé**, amb eficiència, qualitat i transparència, i que, si es malgasten, hi hagi **mecanismes que ho corregeixin** amb contundència i eficàcia.

Què és un sistema fiscal

El **sistema fiscal** és el conjunt de lleis i normes que estableixen i regulen la forma d'obtenir ingressos públics. La **política fiscal** inclou l'estratègia o política tributària (recaptació per mitjà d'impostos) i l'estratègia o política de despesa pública. Aquestes dues eines, complementàries, constitueixen un element fonamental de qualsevol Estat, ja que és allò que el dota de recursos per funcionar, d'una banda, i dissenya en gran mesura l'estructura social del país.

El sistema fiscal està format per:

El sistema tributari: quant es recapta, de qui i mitjançant quins impostos.

El sistema pressupostari: en què i com es gasten aquests ingressos per proveir béns i serveis a la ciutadania.

Condicions d'un bon sistema tributari

- Suficiència de recursos
- Eficiència econòmica
- Equitat
- Flexibilitat
- Senzillesa administrativa
- Perceptible per la ciutadania

La política fiscal es troba al cor del contracte social entre ciutadania i Estat, al centre del debat sobre el benestar col·lectiu. És un indicador sobre la fortalesa, l'eficàcia i la legitimitat dels Estats. Més que en declaracions de principis i en grans discursos, és aquí on es verifica en fets quin tipus d'Estat –i de societat– volem, quines són les prioritats col·lectives (i qui, en la pràctica, les costegen).

El primer principi que ha de tenir una política tributària justa és la **suficiència fiscal**; és a dir, l'Estat no ha de pensar en les despeses segons el que ingressa, sinó al contrari, ha d'establir quines despeses són necessàries per a la societat i a partir d'aquí establir quins ingressos ha de recaptar.

El segon és que ha de ser una **fiscalitat progressiva**, és a dir, ha de ser més gran la contribució dels qui més tenen. La progressivitat implica més impostos directes i menys d'indirectes. (*Lourdes Lucía*. Notícies Obreres, núm. 1.587)

Les decisions sobre quin sistema tributari adopta una societat són decisions polítiques d'una importància enorme. En definitiva, el que s'està dissenyant, en gran mesura, és quin tipus de societat es vol construir, cosa que, al capdavant, repercuteix de manera decisiva en les relacions socials i en la vida de les persones.

Segons l'informe d'Oxfam Intermón (OI) "Premiar la feina, no la riquesa", l'any 2017 es va produir l'augment més gran de la història en el nombre de persones amb fortunes que superen els mil milions de dòlars: un nou mil·lionari cada dos dies. L'increment de la riquesa d'aquesta elit –762.000 milions de dòlars– podria haver posat fi a la pobresa extrema al món fins a set vegades. El 82% de la riquesa generada durant aquests dotze mesos va anar a parar a mans de l'1% més ric, mentre que la riquesa del 50% més pobre no va augmentar gens ni mica. Espanya és el país més desigual d'Europa, i va empitjorant: el 2008, l'índex Gini era de 32,4, i el 2016 ja arribava al 34,5.

Amb tot, a l'hora de tributar, aquesta desigualtat es gira a l'inrevés.¹ ¿Cómo es posible? Depende de la progresividad o regresividad del sistema tributario.

Com és possible? Depèn de la progressivitat o regressivitat del sistema tributari.

Un **sistema tributari progressiu** és aquell en què els impostos són

¹ Un informe d'OI es fa aquesta pregunta tan pertinent ja des del títol: "Tant tens, tant pagues?".

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

proporcionals als ingressos; és a dir, paga més qui més té. Compleix dos objectius: cadascú contribueix al bé comú en la mesura de les seves possibilitats, alhora que afavoreix la reducció de la desigualtat, redistribuint els guanys econòmics –i les oportunitats– que genera una societat. Un sistema progressiu té més en compte els impactes diferenciats que tenen els impostos en la vida de les persones dels diferents sectors socials; per exemple, en dones i homes, afavorint les dones, que solen estar en posicions de menys ingressos i més desavantatges socials i culturals. La Constitució Espanyola aposta decididament per un sistema progressiu, tot i que veurem que a la pràctica no passa justament això.

Un **sistema tributari regressiu** va en sentit oposat: exerceix més pressió impositiva sobre les persones i els sectors amb menys ingressos i riquesa, i en general amb posicions de menys poder dins una societat. En conseqüència, afavoreix l'acu-

mulació d'ingressos, de riquesa i d'oportunitats en els sectors més acabalats de la societat, i aprofundeix la desigualtat econòmica i les bretxes en el benestar. Com que paguen menys els qui més tenen, la capacitat recaptatòria és baixa, cosa que repercuteix en la qualitat i en l'extensió dels serveis socials i, per tant, tendeix a empitjorar les condicions de vida de les persones amb menys ingressos i més desfavorides. Falla en les dues principals funcions de tot sistema tributari, l'assignativa i la redistributiva.

Això es concreta en dos elements clau: qui paga i sobre què s'apliquen els impostos. Es pot gravar els individus, les empreses o les institucions; en aquest terreny s'inclouen les excepcions, els criteris d'exempció, una important via per afavorir determinats grups, cosa que sempre és una decisió política, com ho és què es grava: el capital o les rendes del treball, el patrimoni, el consum, la producció, les transaccions internes o el comerç internacional, etc.

Coeficient de Gini

El coeficient o índex de Gini, ideat per l'estadístic italià Corrado Gini (1884-1965), mesura la desigualtat en els ingressos dins d'un país, si bé es pot utilitzar per mesurar qualsevol forma de distribució desigual. S'expressa en un nombre entre 0 i 1, en què 0 és la igualtat perfecta

(tots els individus o famílies tenen el mateix ingrés) i 1 representa la desigualtat (només poques llars o individus concentren tots els ingressos). És a dir, el que mesura aquest coeficient és en quina mesura la distribució dels ingressos dins d'una economia és equitativa.

2. Qui paga

La resposta és òbvia: de les butxaques de la ciutadania, que també n'és la beneficiària. Portar a la pràctica la recaptació requereix establir un mecanisme complex, que s'articula al voltant dels impostos que graven diverses activitats econòmiques, en principi, de manera proporcional.

Tipus d'impostos

Els **impostos directes** són aquells que recauen directament sobre les fonts de riquesa, la propietat o la renda, ja sigui de persones o d'entitats.

Els **impostos indirectes** graven activitats econòmiques com el consum, la utilització o la transmissió d'un bé o d'un servei, la producció, la comercialització. No tenen en

compte, de manera immediata, la capacitat econòmica de les persones, de manera que són injustos i inequitatius. Poden ser impostos sobre béns i serveis amb una base tributària àmplia (impostos generals sobre el consum, com l'IVA) o impostos sobre béns o serveis específics (o impostos especials o selectius), així com els impostos sobre el comerç internacional, ja sigui en forma de drets d'importació o d'exportació.

Generalment regressiu:

Grava per igual el consum de les persones riques i el de les persones relativament més pobres.

Les persones relativament més pobres gasten més proporció dels seus ingressos en consum que les persones més riques. Una manera de corregir-ho és excloure productes i serveis de primera necessitat.

Impost sobre el Valor Afegit (IVA)

Grava el consum. Es paga en la majoria de les transaccions econòmiques, tant entre empreses com entre empreses i particulars, però qui veritablement el suporta és l'últim consumidor, ja que la resta té l'opció de deduir-se'l.

La quantitat és un percentatge del valor dels béns o dels serveis adquirits. Aquests percentatges varien segons el bé o el servei de consum, que està marcat per l'Agència Espanyola d'Administració Tributària (AEAT) seguint instruccions del govern.

Es tracta d'un impost indirecte, que l'Estat recapta per mitjà de l'AEAT.

Impostos Especials

Són els que graven consums específics; recauen sobre les persones que compren o consumeixen béns determinats:

- Impost sobre l'Alcohol i Begudes Alcohòliques
- Impost sobre Hidrocarburs
- Impost sobre el Tabac
- Impost sobre l'Electricitat
- La matriculació de mitjans de transport.

Es tracta d'un impost indirecte, que l'Estat recapta per mitjà de l'AEAT.

Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats

S'aplica a les transmissions de tota mena de béns i drets, a determinades operacions que fan les empreses i a actes que s'han de documentar oficialment.

És un impost indirecte cedit a les Comunitats Autònomes.

Renda de Duanes

L'aranzel de duanes és la quantitat que es paga quan les mercaderies travessen una frontera.

Dins la Unió Europea (UE), hi ha un mercat comú únic que permet la lliure circulació de mercaderies i de persones amb equipatge.

La quantitat que es paga per aranzel de duanes quan s'importa o s'exporta una mateixa mercaderia és igual a tots els països de la Unió.

És un impost indirecte que recapta cada Estat.

Generalment progressiu

Reflecteix la situació socioeconòmica de l'individu.

Sol pagar més que proporcionalment qui més té.

Perd progressivitat quan les rendes no salarials no estan gravades o ho estan menys que els salaris.

Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF)

S'aplica sobre l'obtenció de rendes procedents del treball, del capital o d'altres fonts d'ingrés.

És un impost directe que recapta l'AEAT.

Generalment progressiu

Es paga en proporció al guany.

Impost sobre Societats (IS)

S'aplica sobre el benefici net que obtenen les empreses de la seva activitat.

És un impost directe que recapta l'AEAT.

Impost sobre Successions i Donacions (ISD)

S'aplica sobre els béns i els drets obtinguts de manera gratuïta per les persones, tant per adquisicions procedents d'una altra persona viva (adquisicions "inter vivos"), com per adquisicions procedents d'una altra persona morta (adquisicions "mortis causa").

És un impost directe cedit a les Comunitats Autònomes.

Impost sobre Activitats Econòmiques (IAE)

S'aplica a les persones que exerceixen activitats empresarials, professionals o artístiques.

És un impost directe que recapta l'Administració local.

Impost sobre Béns Immobles (IBI)

Recau sobre els béns immobles del terme municipal, ja siguin rústics, urbans o de característiques especials.

És un impost directe que recapta l'Administració local.

Inversament proporcional

Sostenir les despeses ciutadanes és responsabilitat de la ciutadania. En aquest aspecte, l'acord és ampli. Més problemàtic és establir en quina mesura correspon a cadascú, atenent a quins criteris s'ha de fer el repartiment de l'"escot". La Constitució Espanyola del 1978 és clara en aquest assumpte.

Tots contribuiran al sosteniment de les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just inspirat en els principis d'igualtat i progressivitat que, en cap cas, no tindrà un abast confiscatori

Constitució Espanyola (1978), article 31.1

La pregunta és en quina mesura la política fiscal pot contribuir a una redistribució més justa de la riquesa, que és una de les funcions principals de qualsevol Estat. Per a això és imprescindible analitzar qüestions com sobre qui recau la major càrrega dels impostos i qui es beneficia de les polítiques públiques que sustenten aquests ingressos. Si la justícia està definida per la proporció entre capacitat econòmica i contribució a les arques comunes, sembla clar que els rics han de pagar més impostos.

Doncs no és així. **El 84% de l'esforç fiscal recau sobre les famílies, davant d'un 13% del sector empresarial i una contribució gairebé nul·la de la fiscalitat sobre el patrimoni, la riquesa o el capital.** Es pot dir que la recaptació fiscal cada vegada depèn més de les famílies i menys de les empreses.

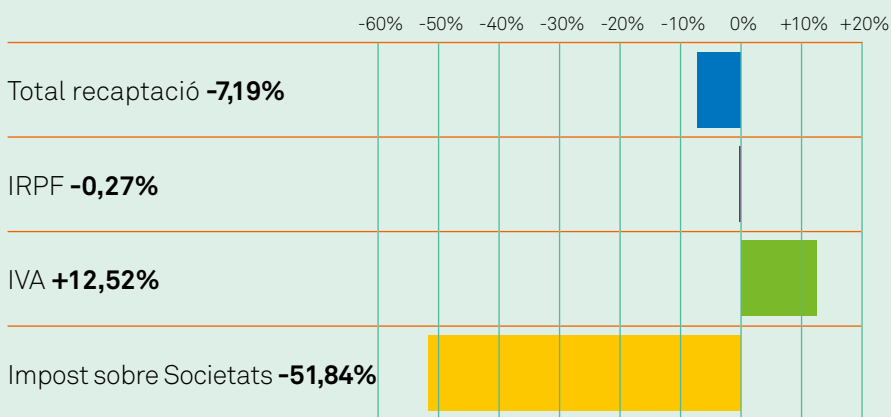
En el seu informe "Tant tens, tant pagues?" (2014), Oxfam Intermón assenyala que "Espanya recapta poc, i no pas de qui més té". "Tenim els impostos més alts del món i la recaptació més baixa dels països desenvolupats", declarava l'economista José Carlos Díez en una entrevista a la revista Noticias Obreras al febrer del mateix any. Això és possible perquè societats i rendes del capital reben un tracte fiscal molt més benèvol (més exempcions i favors a qui més té) que les del treball, i perquè hi ha més frau i més impunitat.

Una de les vies és el creixement dels impostos indirectes, els que paguem pobres i rics per igual, perquè graven el consum i no els recursos. Entre el 2011 i el 2015, en la primera legislatura de Rajoy i l'equip econòmic Luís de Guindos-Cristóbal Montoro, els ingressos tributaris totals de l'Estat van passar de 161.760 milions d'euros a 182.009. Una mica més de la meitat d'aquest augment la va aportar l'IVA, amb una recaptació que va passar de 49.302 a 60.305, mentre que a l'IRPF van correspondre 2.543; tot això en milions d'euros (M€). En resum, els impostos indirectes van passar del 44,04% al 45,4% en els ingressos tributaris, mentre que els directes es reduïen del 54,75% al 53,15%.

També és perquè els criteris aplicats a les rendes del treball o del capital són molt desiguals, així com els aplicats a les persones o a les societats. Segons dades de l'Agència Tributària, **els treballadors per compte propi i aliè aporten a Hisenda el 17% dels seus ingressos, mentre que les societats tributen menys del 9% dels seus resultats.** En resum: treballadors assalariats i autònoms tributen el doble que les empreses.

L'informe "Premiar la feina, no la riquesa" (OI, 2017) confirma que, durant els últims anys, els tipus d'impostos sobre la riquesa (sobre patrimoni, successions i guanys de capital) s'han retallat de manera dràstica en gairebé tots els països rics. "El 1990", concreta, "el tipus impositiu mitjà de l'impost de societats en els països del G-20 era del 40%; el 2015, un 28,7%. Els impostos sobre les rendes altes han baixat significativament en gairebé tots els països rics. Als Estats Units, van passar del 90% als anys 90, al 40% el 2013". No fa gaires anys, el multimilionari George Soros es queixava que pagava menys impostos que la seva secretària. Pel que fa als països del Sud, sempre han estat baixos, al voltant del 30%, i la major part mai s'ha recaptat.

Desigualtat fiscal: variació en la recaptació a Espanya per tipus d'impostos (en percentatge, 2007-2016)

Font: Informes de recaptació Agència Tributària 2007 a 2015 i Presentació PGE 2017

Que pagui més qui menys té comporta dues conseqüències, totes dues injustes: la quantitat recaptada és menor (injust amb la col·lectivitat) i requereix més esforç de qui menys té (injust amb les persones): si guanyo 10 M€ a l'any i pago el 60%, em queden 4 M€. Si guanyo 10.000 € i pago el 20%, només em queden 8.000 €; a més, com que l'Estat rep menys, retalla serveis socials públics (salut, educació, etc.), i a mi no em dona els diners per pagar-me'n de privats, de manera que les classes amb menys recursos es veuen doblement empobrides. La justícia o injustícia d'aquest terreny cal veure-la no pas des de les xifres, sinó des de la repercussió en la vida de les persones.

Paguem massa o massa poc?

La resposta depèn, d'una banda, de les prioritats de qui respongui –altre cop, de quin tipus de societat volem– i, de l'altra, del col·lectiu al qual es refereixi. En aquest sentit, són imprescindibles els conceptes de pressió i esforç fiscal. Els països se solen classificar per la pressió fiscal, que és el percentatge de la recaptació fiscal obtinguda per un Estat en relació amb el seu PIB; és, doncs, un factor macroeconòmic. L'esforç fiscal té molt més a veure amb la vida de les persones, ja que relaciona la pressió fiscal amb el PIB per càpita; és a dir, quin percentatge del que es guanya va destinat al pagament d'impostos de tota mena, des de l'IRPF fins a l'IVA, les cotitzacions a la Seguretat Social o altres impostos directes.

Poden ser molt divergents. Per exemple, Espanya és un dels països amb menys pressió fiscal de tota l'eurozona, mentre que l'esforç fiscal se situa entre els més alts, fins i tot per sobre d'alguns països escandinaus, sempre citats com a exemple d'impostos alts.

© Yang del Castillo, Escola Massana

Res de tot això no és innocent ni, encara menys, fruit de la casualitat, sinó conseqüència de decisions polítiques. El sistema fiscal és un retrat força fidel de la societat. La manera com s'arma aquest sistema deixa entreveure quines són les prioritats i, en conseqüència, a quins interessos serveix. Defineix sobre quines espatlles recauen les despeses col·lectives, qui les paga i qui en gaudeix; és a dir, qui té el poder. I transparenta el grau de justícia per com es reparteixen les càrregues. En la mateixa mesura, deixa entreveure què és el primer, allò més important, allò imprescindible, i el seu revers: les coses que són prescindibles i per a les quals no arriben mai els diners. Precisament per això, tot i que sovint es transvesteix de debat tècnic, en el fons les principals decisions responen a posicionaments polítics i per això, en una societat realment democràtica, la ciutadania no pot ser expulsada d'aquestes decisions.

Els anomenats “impostos sobre el capital” que graven la possessió i la transferència de riquesa (Impostos sobre el Patrimoni i Sobre Successions i Herències) no tan sols no aporten pràcticament res a l'erari públic, sinó que la seva aportació està disminuint fins a gairebé desaparèixer. És greu que l'Impost sobre el Patrimoni i el de Successions i Donacions no aportin gairebé res a l'erari públic. ¿Tan pobres són els rics d'aquest país que la simple possessió de la seva riquesa no pot aportar res a l'esforç comú? Sembla que Espanya és un paradís fiscal per als propietaris de la riquesa.

(Seminari d'economia crítica Taifa. [Http://informes.seminaritaifa.org/rasgos-principales-del-sistema-fiscal-actual/](http://informes.seminaritaifa.org/rasgos-principales-del-sistema-fiscal-actual/))

El que aporten les empreses

© Maria Ley Oliver. Escola Massana

Quants impostos paguen les empreses de l'Ibex 35 i on? En termes generals, a Espanya la pressió fiscal a les empreses és la meitat d'intensa que la que suporten els ciutadans. L'any 2016, l'Estat va recaptar tres vegades més per l'IRPF, que paguem les persones, que per l'Impost de Societats, a càrrec de les empreses. Però no totes caben al mateix sac. Encara que sembli paradoxal, el tipus impositiu i la mida de les companyies són inversament proporcionals.

El tipus efectiu que van pagar les grans empreses el 2013 va ser del 5,3%, mentre que el de les PIMES va ser del 16%. Si la pressió fiscal efectiva de les grans empreses hagués estat almenys com la de les PIMES, es podrien haver recaptat 8.227.000 d'euros addicionals, l'equivalent a la inversió pública per a l'escolarització d'1.103.998 d'alumnes.

El mateix Banc d'Espanya sosté que la pressió fiscal a les empreses és en realitat molt menor del que oficialment indica Hisenda. El seu estudi "Estructura impositiva i capacitat recaptatòria a Espanya" recorda com, en realitat, un cop aplicades les deduccions i els beneficis fiscals, les PIMES i les grans empreses independents tributen poc més del 20% de la seva base imposable, mentre la pressió fiscal dels grans grups empresarials que consoliden els balanços de les se-

ves societats es queda per sota del 18%.²

Hisenda no tan sols no ha obtingut un ingrés net per l'aplicació de l'Impost de Societats als beneficis de la gran banca, sinó que ha hagut o haurà de tornar-li diners procedents de les arques de l'Estat; és a dir, de tots els espanyols. Això és degut als avantatges específics que té el sector financer en matèria tributària, que se sumen a les deduccions que es poden aplicar a la resta de les empreses.

Els sis bancs espanyols més grans (Santander, BBVA, CaixaBank, Bankia, Sabadell i Bankinter) no han pagat, en conjunt, ni un sol euro per l'Impost de Societats des de l'inici de la crisi econòmica, tot i que mentrestant han guanyat 84.000 M€. Es pot dir que fins i tot els ha sortit "a retornar", ja que la seva factura fiscal d'aquest període dona globalment un saldo al seu favor d'uns 164 M€. Així es desprèn de les dades que les mateixes entitats van proporcionar a la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV), com és preceptiu, entre els anys 2008 i 2017.³

² www.publico.es/economia/hacienda-asalariados-autonomos-tributan-doble-empresas.html

³ www.publico.es/economia/gran-banca-no-tributado-euro-beneficios-estallo-crisis.html

Regles i excepcions

Tot i que la universalitat –tothom està obligat a contribuir– és un principi essencial del sistema fiscal, està força matisada per excepcions significatives. En aquest terreny, és important el concepte de **"despesa tributària"**, que són els ingressos que la hisenda pública deixa de percebre en atorgar un tractament impositiu que s'aparta del que s'estableix amb caràcter general en la legislació tributària. Aquestes excepcions, que tenen l'objectiu de beneficiar determinades activitats, zones, contribuents o consums, funcionals a les seves polítiques, es duen a terme amb eines com exoneracions o vacances fiscals, desgravacions, deduccions, crèdits, ajornaments i devolucions.

Per més que la dita popular repeteixi que l'excepció confirma la regla, la veritat és que la sobreabundància de la primera invalida la segona. Així, una despesa tributària excessiva pot abonar la paradoxa que un Estat amb impostos alts obtingui, en canvi, uns ingressos baixos. És el cas de l'Estat espanyol, que ocupa el lloc 3 per IRPF a la zona euro, el 7 per IVA i el 6 per l'Impost de Societats, en tots tres casos per sobre de la mitjana, mentre que per ingressos ocupa el lloc 16, molt per sota de la mitjana. Potser aquesta incongruència s'explica per la intenció d'afavorir determinades polítiques, però també és possible que la seva equitat sigui qüestionable, sobretot per als qui –persones físiques o jurídiques– no es puguin agafar a cap excepció.

En l'informe "Beneficis fiscals, beneficis per a qui?", publicat el març del 2018, la Plataforma per una Fiscalidad Justa posa dades a aquesta sospita. **Cada any, denuncia, es perden, entre la hisenda autonòmica i l'estatal, 5.501 M€ en beneficis fiscals discutibles tant per la seva utilitat pública com pel seu caràcter regressiu, ja que sovint aquests beneficis van a mans de persones amb recursos.** Per exemple, "la reducció fiscal en l'IRPF dels plans de pensions representa una pèrdua de

783 M€. Mentre que la de les rendes entre 12.000 € i 21.000 € es beneficia d'un 11%, la de les rendes a partir de 150.000 € es beneficia d'un 56%. I no oblidem el beneficiari indirecte: les entitats bancàries, que troben en aquest avantatge fiscal un poderós argument de venda. Queden fora, per exemple, el 30% dels i –sobretot– les pensionistes que perceben menys de 600 € al mes, per a qui els plans de pensions són cosa d'una altra galàxia. O d'un altre univers. En altres casos, queden exclosos els qui, per no arribar al mínim d'ingressos, no presenten declaració de la renda.

Tant els superrics com les grans empreses haurien de pagar més impostos, i no se'ls hauria de permetre continuar incomplint les obligacions fiscals. Cal posar fi als paradisos fiscals i a la xarxa mundial d'opacitat fiscal que permet a les grans empreses i fortunes eludir el pagament dels impostos que els corresponen. La competència mundial per oferir més avantatges fiscals a les grans empreses i fortunes s'ha d'acabar. ("Premiar la feina, no la riquesa")

© Rita Fittipaldi. Escola Massana

Jocs de mans, jocs de truans

Aquests són els trucs legals, als quals cal sumar els il·legals (evasió i tots els rostres del frau), que constitueixen una altra història. O no tant, ja que el fet que hi hagi maneres legals –si bé de legitimitat qüestionable– de fugir d'estudi a l'hora de contribuir al bé comú segons les pròpies possibilitats diu molt del servei de qui està el sistema fiscal.

Entre tots dos es troba l'**elusió fiscal**, que dona nom a les pràctiques fetes amb l'objectiu de pagar el mínim d'impostos possibles, sense contravenir la legalitat. No és il·legal i, per això mateix, difícilment es pot perseguir, però és il·legítima en la mesura que s'aprofiten tots els buits legals, les clàusules i els beneficis fiscals que permet la llei, així com els diferents règims fiscals en l'àmbit internacional, mitjançant complicadíssims entramats societaris destinats a pagar el mínim d'impostos o, en alguns casos, a no pagar. "Aquestes pràctiques s'han arribat a anomenar 'pràctiques d'optimització' o 'd'enginyeria fiscal agressiva' i han estat àmpliament denunciades perquè són un abús clar de la llei", explica el fullet de CiJ "Fiscalitat justa, una lluita global".

Aquí caldria incloure els futbolistes i altres esportistes d'elit, que en els anomenats drets d'imatge troben una martingala molt útil per eludir les obligacions fiscals. Com que aquests drets tradicionalment tributen segons l'impost de societats (28%), són més profitosos que l'IRPF (47% per a ingressos superiors a 300.000 €). Es tracta de cobrar una part substancial com a drets d'imatge, i tema resolt. Sembla que Hisenda ha posat fil a l'agulla per fer-ho menys fàcil i perseguir-ho més, tal com exemplifiquen els casos recents de Messi i Cristiano Ronaldo.

Evasió o frau fiscal és qualsevol comportament il·legal que busqui

evitar el pagament d'impostos. Es relaciona amb el grau d'economia submergida d'un país; és a dir, amb el conjunt d'intercanvis econòmics que no són declarats a la hisenda pública.

Al Regne d'Espanya tenim el 12% del Producte Interior Brut en paradisos fiscals, això vol dir que hi ha 140.000 milions [propietat] d'espanyols amagats a l'estranger. Aquests diners no pertanyen ni al 20% més ric ni a l'1%, sinó al 0,01% més ric de la població. Tenint això en compte, finançar la renda bàsica seria un joc de nens.

Daniel Raventós, president de la Xarxa de Renda Bàsica

Es calcula que l'elusió i l'evasió fiscal de les grans empreses representen a la Unió Europea un forat estimat en 500 bilions d'euros, que a Espanya arriba als 90.000 M€ anuals. Els coneguts com a Papers de Panamà i els Papers del Paradís van destapar que, mitjançant una xarxa mundial de paradisos fiscals, els superrics amaguen almenys 7,6 bilions de dòlars, segons el treball esmentat. Una recerca elaborada per l'economista Gabriel Zucman per a aquest informe indica que això significa que l'1% més ric del món evadeix o eludeix impostos per valor de 200.000 milions de dòlars. Els països en desenvolupament deixen de recaptar almenys 170.000 milions en ingressos fiscals dels beneficis de les empreses i dels superrics, situació agreujada pels tractats fiscals internacionals, que solen afavorir les corporacions transnacionals.⁴

⁴ <https://www.publico.es/economia/impuestos-paises-pobres-eternos-perjudicados-tratados-fiscales.html>

3. Per a què serveixen els nostres impostos

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

En termes generals, els nostres impostos serveixen per **mantenir els serveis públics** i l'estructura de l'Estat. La pregunta sobre com es reparteixen i en què es fan servir els nostres impostos tampoc és innocent, perquè revela, amb fets, quina societat estem construint i alimentant, quines són les prioritats reals, que potser desmenteixen els discursos i les declaracions de principis.

La resposta es troba en els pressupostos generals de l'Estat (PGE), que cada any distribueixen els recursos (defensa, ordre públic i seguretat, pensions, sanitat i serveis socials, educació, cooperació, infraestructures, atur, cultura, etc.); en aquesta mesura posa de manifest què és, de fet, el més important. Hi ha qui sosté que hi ha més política en els PGE que en tot el BOE. ¿Els impostos es destinen a garantir drets i necessitats de la ciutadania, o privilegis més o menys opacs i individualistes? La resposta no és un sí o un no absoluts. La pregunta hauria de ser: ¿en quina mesura...?

Per obtenir dades concretes és possible explorar a la pàgina web del Ministeri d'Hisenda, una aventura procel·losa per a la qual és impres-

cindible un bon equipament d'armes –intel·lectuals– i de bagatges. És més fàcil bussejar per la web “¿Dónde van mis impuestos?”,⁵ que ofereix informació assequible sobre els comptes públics. És important mirar les observacions que inclou per no treure conclusions precipitades ni simplistes, perquè sovint els comptes d'un apartat determinat no recullen tots els recursos destinats a aquest concepte.

Quan es redacta aquest informe, l'últim pressupost real que existeix és el corresponent a l'any 2017. Pot donar una idea de les prioritats reals comparar algunes partides, a tall d'exemple. Per a aquest any **es van pressupostar gairebé 5.500 M€ a Foment de l'Ocupació, i més de 7.500 M€ a Defensa, tot i que les enquestes revelen que l'amenaça que més sent la població espanyola és l'atur**. A Sanitat, una mica més de 4.000 M€; a Recerca, Desenvolupament i Innovació, poc més de 2.600 M€; a Serveis Socials i Promoció Social, gairebé 2.400 M€; a Educació, gairebé 2.300 M€. Pitjor ho va tenir Cultura, que no va arribar a 800 M€.

Del que es diu al que es fa...

Els pressupostos revelen el màxim a gastar, no pas la despesa final, de manera que per saber on van els nostres diners no només cal mirar els PGE, sinó també com va resultar la cosa al final. Per exemple, **l'any 2017 el Govern no va gastar 7 de cada 10 euros pressupostats en Recerca i Desenvolupament, ni 4 de cada 10 de les inversions pressupostades en Sanitat; ni 5 de cada 10 euros pressupostats en Indústria i Competitivitat. Es va utilitzar un 67% menys de diners per a polítiques de Cooperació Exterior que fa vuit anys, un 65% menys per a polítiques d'Educació i Cultura, un 53% menys per a inversions en Infraestructures**, etc. I pel que fa a la despesa total (sense comptar el que es va destinar al deute), l'any 2017 es va utilitzar un 22,1% menys de diners que fa vuit anys. “Que avui dia l'Estat del Benestar és molt inferior a 2009, any anterior a l'inici de les retallades, és una evidència aclaparadora que no ha de quedar dissimulada amb cap ardit del Govern”, denunciava *El salto*.⁶

⁶ www.elsaltodiario.com/pge/presupuestos-generales-estado-2018-pocos-arboles-sanos-impidan-ver-bosque-quemado

⁵ <https://dondevanmisimpuestos.es>

En la partida corresponent al Ministeri de Defensa, no s'inclouen les intervencions militars a l'exterior, però s'habilita un crèdit que sol oscil·lar de 0 a 14,3 M€, que sempre ha estat molt superior. El cost final l'any 2017 va ser de 1.080 M€ (Comissió de Defensa 16/04/2018). Aquest any s'han habilitat 314,3 M€, però el Secretari de Defensa en aquesta Comissió va advertir que, vistos els compromisos adquirits de les missions de les FAS a l'exterior, la despesa al final del 2018 no serà inferior a 1.114 M€. Altres conceptes, però, van a la baixa: l'any passat (2017) no es van executar 44 M€ pressupostats per a Dependència (mentre hi ha gent que mor mentre espera l'ajuda), 35 M€ corresponents al Pla d'Habitatge i el 70% del que estava pressupostat per a Recerca (*Noticias Obreras*, maig del 2018).

Marcant tendència

Mirant una mica enrere, queda clar que els pressupostos dels últims anys marquen tendència, consolidant les retallades iniciades l'any 2010, tot i que l'economia espanyola mou força més diners que aquell any, quan el PIB era inferior. Ens van dir que les retallades eren sacrificis temporals que calia fer per sortir de la crisi. Ara ens diuen que hem sortit de la crisi, però els sacrificis encara hi són.

Segons un informe elaborat per la UGT, cada vegada són menys els recursos dedicats a polítiques d'habitatge. El descens és tal que, mentre que el 2013 s'hi van destinar 738 M€ i el 2014, 799 M€, la xifra per al 2017 es va retallar fins a poc més de 474 milions.⁷

L'any 2009 es va començar a retallar la despesa sanitària, de manera que només quatre anys després, el 2013, la retallada acumulada va

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

assolir un 12,7%. **La despesa sanitària per càpita va caure dels 1.600 euros a menys de 1.500.** Una tendència que, tot i que s'està revertint, continua molt lluny dels anys previs a la crisi econòmica.⁸ A més, el preu dels medicaments coberts per la Seguretat Social s'ha incrementat entre un 10 i un 20%, de manera que persones que abans no pagaven, com els pensionistes, ara poden arribar a desemborsar fins a un 10% dels medicaments amb un límit mensual de 8€ (per als qui tenen ingressos inferiors a 18.000 €). De la mateixa manera, el Govern va eliminar la cobertura pública de més de 400 productes, entre ells medicaments per alleujar el dolor o els símptomes de malalties cròniques. Potser això explica per què, segons el rànquing dels millors sistemes sanitaris del món que la revista científica *The Lancet* elabora

cada any, Espanya, que ocupava el vuitè lloc, hagi caigut al dinovè l'any 2018.⁹

Pel que fa als fons destinats a la desocupació, encara que Espanya té una de les taxes més altes d'Europa, el 2017 s'hi van destinar una mica més de 18.000 milions, que representen un 6,5% menys que l'any anterior.

En algun ministeri, com el de Defensa, fins i tot s'assegura la tendència amb vista al futur. L'exministra Cospedal va anunciar a primers d'any que els plans són augmentar fins a 18.000 milions els pressupostos anuals de Defensa en els pròxims cinc anys –l'any 2018 s'han superat per primera vegada els 8.000– i un pla d'inversions de 10.800 milions per a adquisicions dels exèrcits en els pròxims 15 anys. Jordi Calvo, del

© Yang del Castillo, Escola Massana

⁷ www.nuevatribuna.es/articulo/economia/gobierno-destina-vivienda-40-presupuestado-plena-crisis/20180514173312151935.html

⁸ www.publico.es/sociedad/recortes-sanidad-comer-medicarse-peor-cara-recortes-sanidad-gobierno.html

⁹ www.thelancet.com/action/showFullTextImages?pii=S0140-6736%2817%2930818-8

Centre Delàs d'Estudis per la Pau, explica que respon a directrius de l'OTAN, impulsades des dels Estats Units. "Sembla que tot va unit a una idea d'intensificar la seguretat i la defensa dels Estats", assenyala.¹⁰ Una qüestió col·lateral –tot i que no pas menor– és si aquestes despeses ens fan sentir més segurs perquè ens defensen d'amenaques reals.

Amnistia Internacional (AI) posa en relleu totes aquestes dades en un informe titulat "La recepta equivocada",¹¹ a partir de 250 entrevistes a usuaris i professionals de la sanitat pública. L'informe revela que la sanitat a Espanya és ara més cara, menys accessible i de pitjor qualitat que fa una dècada. Entre altres raons, AI destaca la retallada de la despesa pública, la introducció del copagament farmacèutic i reformes que han exclòs sectors de la població de l'accés a la sanitat pública, sobretot malalts crònics, gent gran, gent en tractament de salut mental i amb discapacitat. "Moltes persones em diuen: si us plau, recepti'm alguna cosa barata perquè pugui pagar-la", declarava un metge. Un dels malalts entrevistats va sostenir: "No puc viure amb aquest dolor, he de prendre els medicaments. O els prenc, o em suïcido [a causa del dolor] [...] així que, si he de morir de fam, ho faig, perquè he de comprar els medicaments".

¹⁰ <https://www.elsaltodiario.com/industria-armamentistica/gasto-defensa-millones-fragatas-eurofighter-ciclo-inversor-cospedal>

¹¹ https://doc.es.amnesty.org/ms-opac/search?fq=msstored_fld99&fv=*%26doc-return=search%26advanced=true%26mandatoryTerms=%26mandatoryPhrase=%26optionalTerms=%26prohibitedTerms=%26fq=mssearch_geographics%26fv=%26msstored_mltgeographics=%26fq=mssearch_materials%26fv=%26msstored_materials=%26fq=mssearch_doctype%26fv=*%26fq=mssearch_typology%26fv=%26dateFrom=%26dateTo=%26fq=mssearch_fld13%26fv=EUR41813618

Qui fa els nostres pressupostos

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

Potser caldria posar sobre la taula qui elabora els pressupostos públics, amb quins criteris. Potser caldria implantar models més participatius. Per a això van néixer els **pressupostos participatius**.

Constitueixen una eina de participació i de gestió mitjançant la qual els ciutadans i les ciutadanes poden proposar i decidir sobre la destinació de part dels recursos públics. La primera experiència es va posar en marxa a Porto Alegre, l'any 1989, i d'allà es va anar estenent per pràcticament tot el món, especialment a Europa i l'Amèrica Llatina, de moment només en l'àmbit municipal, però per ampliar-la a altres àmbits només cal trobar els procediments adequats per elevar l'escala. Només al Brasil, ja s'han posat en marxa en més de 200 municipis, mentre que a Espanya superen la vintena.

L'objectiu principal és la participació directa de la ciutadania, per tal d'establir les seves principals demandes i preocupacions i incloure-les en el pressupost anual, prioritzant les més importants i fent un seguiment dels compromisos assolits. Es tracta de diners, però també de nous espais de participació, d'aprofundiment democràtic. En definitiva, d'apropiació dels assumptes públics per part de la ciutadania, d'allò que en el fons constitueix l'essència de la democràcia.

4. Fiscalitat i drets

A hores d'ara queda ben clara l'estreta relació que hi ha entre la fiscalitat i els drets de la ciutadania.¹² El pervers contuberni entre recaptar menys del que s'hauria de recaptar, i de qui menys s'hauria de recaptar, i les prioritats efectives que reflecteixen els PGE tenen greus repercussions en l'abast i en la qualitat dels serveis públics i en la mateixa democràcia. Per això convé mirar amb atenció. Mesures que a primera vista semblen beneficiar-nos, com elevar el mínim exempt d'IRPF i augmentar la reducció per rendiments del treball, poden ser enganyoses perquè, com explicava l'economista Eduardo Garzón al diari Público quan s'estaven negociant els PGE, aquesta mesura s'oblida dels qui menys tenen. "Només es pot reduir impostos a la gent que guanya diners, però no beneficia la gent que no té cap tipus d'ingrés".¹³

Els reptes que hauria d'abordar el pressupost d'un país són els que plantegen la realitat de la seva ciutadania, els gairebé 4 milions de persones aturades, el milió de persones que viuen en llars sense cap tipus d'ingrés, els gairebé 8 milions de persones que no arriben a final de mes, la gent que té contractes escombraries, etc. Hauria de mostrar amb claredat la seva utilitat per a la gent que continua sent desnodada del lloc on viu o per als gairebé 13 milions de persones que viuen en risc de pobresa.

Però no és això el que deixen entreveure aquests pressupostos. No hi ha mesures per crear ocupació, ni per reduir la precarietat laboral, ni per reduir la pobresa o la desigualtat, ni per a la creació de llocs de treball de qualitat. No resolen els

principals problemes que pateix la majoria social, ignorant drets bàsics recollits en la Constitució, com el dret al treball, el dret a l'habitatge, la progressivitat del sistema fiscal o directament l'article 128, que afirma que tota la riquesa del país ha d'estar subordinada a l'interès general.

Es veu que els drets i les necessitats de la ciutadania no són prioritats. L'avanç de l'informe anual sobre pobresa a la UE d'Eurostat,

l'oficina estadística oficial de la Comissió Europea, mostra que més de 683.000 llars espanyoles, el 3,7% del total, no va poder accedir a un àpat proteic cada dos dies l'any 2017; és el percentatge més alt des que va començar l'anomenada crisi. Gairebé 700.000 llars espanyoles no arriben a tenir una alimentació digna.¹⁴

¹⁴ <http://ctxt.es/es/20180502/Politica/19352/pobreza-datos-eurostat-economia-Espa%C3%B1a-vida-condiciones.htm>

© Rita Fittipaldi. Escola Massana

¹² Per a més detall, vegeu *Global express* núm. 20, "Drets molt torçats".

¹³ <http://www.publico.es/politica/claves-presupuestos-rajoy-mantienen-desigualdad.html>

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

La pregunta és si el sistema fiscal i de protecció social espanyol té un escàs efecte redistributiu de les rendes, i el desmantellament que en els últims anys ha patit el sistema de prestacions socials va en camí de reduir encara més aquesta funció. Les dades recopilades de més de 150 països, tant rics com pobres, entre els anys 1970-2009, mostren que la inversió en sistemes de salut, educació i protecció social redueix la desigualtat.

“L'efecte redistributiu per regions de la renda disponible estimat a Espanya en els últims anys és del 17% aproximadament. Aquest efecte era notablement més elevat a final del segle passat, i la seva disminució es deu fonamentalment al descens de la capacitat redistributiva de les prestacions socials”, assenyala José Marín, director de la Divisió d'Anàlisi Econòmica de l'Airef en el seu estudi “Redistribució de la renda per càpita de les llars per regions a Espanya”, que recull com aquest percentatge superava el 20% a principi de segle. Mentrestant, l'efecte redistributiu del sistema tributari i social supera el 50% a França i el 40% a Alemanya, països que han experimentat un augment des de l'any 2005, i se situa per sobre del 20% a Itàlia, on l'enlairament dels primers vuit anys d'aquest segle es va accentuar a partir del 2008 per arribar “fins al 22% el 2013 per la contribució

creixent de les prestacions socials”. Aquests percentatges són la part de la renda mitjana de les famílies que aquestes famílies reben gràcies als instruments distributius de les administracions. Per contra, a Espanya el descens ha estat constant, amb l'excepció d'un repunt puntual l'any 2008.¹⁵

La patronal de grans constructors i concessionàries Seopan manté en uns 4.000 M€ el cost per a les arques públiques del rescat de les nou autopistes que han fet fallida, import que dobla l'estimació de 2.000 M€

feta pel Govern.¹⁶ “Aquesta autopista és una aposta clara del Govern que moltes generacions hauran de valorar i agrair”, assegurava el 7 d'octubre de l'any 2003 Alberto Ruiz Gallardón, llavors alcalde de Madrid i expresident de la Comunitat, en la inauguració de l'autopista R-2. Era la primera de les quatre radials de la capital, que entrarien en servei al cap de sis mesos i el rescat, en fallida i amb un terç de trànsit menys que fa una dècada, assumeix el Ministeri de Foment –amb els nostres diners–, amb un forat d'1.474.000 d'euros.

Desconfieu quan s'intenta submergir en plantejaments tècnics i despullar d'ideologia una cosa tan aparentment àrida com els pressupostos generals de l'Estat. No hi ha res de més ideològic que la plasmació en els comptes públics d'una posició política determinada. Al cap i a la fi, els pressupostos determinen quina part de la població i amb quina intensitat es veurà beneficiada per les polítiques públiques, com es repartirà part de la riquesa i la renda que generem entre tots i totes, i com es definirà i influirà en les característiques del model productiu, social i ecològic del nostre país.

Alberto Garzón i Carlos Sánchez Mato¹⁷

¹⁵ <http://ctxt.es/es/20170222/Politica/11229/Pol%C3%ADtica-Econom%C3%ADa-Renta-Espa%C3%B1a-Eduardo-Bayona.htm>

¹⁶ <http://www.publico.es/economia/rescate-autopistas-constructoras-cifran-4000-millones-coste-rescate-autopistas.html>

¹⁷ https://www.eldiario.es/tribunaabierta/Presupuestos-herramienta-elites-imponer-ideologia_6_765083489.html

5. Hi ha alternativa?

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

És clar que hi ha alternatives. Per a A. Garzón i C. Sánchez Mato,¹⁸ passa per donar prioritat a eixugar el dèficit social i ecològic, per davant de la reducció del dèficit fiscal. Aquest ordre de prioritats generaria grans canvis en les polítiques fiscal i pressupostària.

L'informe "Premiar la feina, no la riquesa", que ja hem citat a bastament, proposa tres grans mesures respecte a la **recaptació fiscal**:

- **Fer servir els impostos per reduir la riquesa extrema.** Atorgar prioritat als que afecten més als superrics, com els impostos sobre la riquesa, el patrimoni, successions i guanys del capital. Augmentar els tipus impositius i la recaptació dels ingressos més alts. Adoptar un impost mundial sobre els mil·lionaris per ajudar a finançar els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- **Fer una crida a favor d'una nova reforma fiscal internacional per posar fi a la carrera a la baixa en matèria fiscal.** Els tipus impositius han de ser progressius i

contribuir a reduir la desigualtat. Qualsevol negociació en aquest àmbit s'ha de fer sota la responsabilitat d'un nou organisme mundial que garanteixi la participació de tots els països en igualtat de condicions.

- **Posar fi a l'ús de paradisos fiscals** i millorar la transparència, mitjançant l'adopció d'una llista negra objectiva dels paradisos i de sancions contundents i automàtiques contra les empreses i les persones que en facin ús.

A més de contribuir a reduir la desigualtat, els impostos també poden tenir un paper important en l'es-

tructura de l'economia, reduint les desigualtats de mercat, per exemple, disminuint els incentius als beneficis excessius, els dividends dels accionistes i les retribucions dels alts directius. Els impostos també es poden fer servir per incentivar la inversió en noves tecnologies i en models de negoci alternatius, que permetin als treballadors i treballadores beneficiar-se d'una part dels marges, tenir més veu i construir així una economia més sostenible i més humana.

Cal una mobilització global coordinada per posar fi a l'evasió i a l'elusió fiscal per part de les grans empreses

© Rita Fittipaldi, Escola Massana

¹⁸ https://www.eldiario.es/tribunaabierta/Presupuestos-herramienta-elites-imponer-ideologia_6_765083489.html

i les persones riques; i així posar fi a l'era dels paradisos fiscals. Els països han de deixar de competir entre si per atraure inversions fent ús de tipus impositius inacceptablement baixos.

La caiguda mundial dels tipus impositius progressius i de la recaptació fiscal ha de revertir. Cal l'aplicació generalitzada d'impostos sobre el patrimoni, els guanys del capital i les successions. També cal reintroduir la fiscalitat directa de la riquesa. S'han d'adoptar noves formes d'imposició, com els impostos sobre els robots que ha proposat Bill Gates. "Oxfam ha demostrat que un impost global de l'1,5% sobre la riquesa dels mil·lionaris del món podria finançar l'escolarització de tots els nens i nenes del món".

Tal com assenyala Juan Torres López, "el problema no rau en la discussió abstracta sobre si pujar o abaixar els impostos (...); el més rellevant no seria la magnitud de les taxes impositives, sinó el seu resultat sobre el conjunt de la societat i sobre cada grup social en concret. Del que menys es parla".¹⁹ I això depèn de com es recapta i com es distribueix la riquesa comuna.

Pel que fa a la **redistribució** dels fons públics de manera que contribueixi a construir una societat més justa, Oxfam proposa, pel que fa a la despesa pública:

- **Oferir serveis públics gratuïts i universals, així com una base de protecció social.** Augmentar el finançament i la cobertura públics fins a aconseguir aquest objectiu i garantir que els ocupadors facin les contribucions a la Seguretat Social que els corresponen.
- **Evitar l'ús de finançament públic per incentivar la provisió de serveis de salut o educació pel sector privat, i augmentar la capacitat dels serveis públics.**

¹⁹ *Contra la crisis, otra economía y otra forma de vivir.* Ediciones HOAC. Madrid 2011.

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

Les dades analitzades de 150 països, tant rics com pobres, durant més de 30 anys mostren que la inversió en salut, educació i protecció social redueix la desigualtat, ja que, amb uns serveis públics de qualitat, gratuïts o fortament subvencionats, les persones més pobres no han de destinar una part important dels seus ingressos modestos a pagar-los. Als països de l'OCDE, la despesa pública redueix la desigualtat en un 20% de mitjana; una anàlisi recent de 13 països en desenvolupament mostra que la despesa en educació i salut contribueix en un 69% en la reducció total de la desigualtat.

Per contra, s'ha demostrat que la privatització de l'educació i dels serveis de salut augmenta la desigualtat econòmica i de gènere, ja que els serveis privats només són acces-

sibles per als qui els poden pagar. L'educació privada pot reduir la mobilitat social, fer augmentar encara més la desigualtat i atrapar-hi les generacions futures.

"La redistribució d'avui és la redistribució de demà: invertir en l'educació i la salut dels nens i nenes per maximitzar-ne les oportunitats, i garantir que la societat es construeixi sobre el talent i no sobre els privilegis", conclou l'informe.

Global express pretén generar preguntes entre els i les alumnes sobre allò que expliquen els mitjans de comunicació. Es tracta de promoure una visió crítica de la realitat, que els permeti comprendre l'estat del món i, en especial, la situació del món en desenvolupament.

Dossier informatiu: **Araceli Caballero**

Activitats i guia didàctica: **Camina Íñigo, Clara de Madrid, Ignacio González-Garzón, Israel García, Pilar Mulas, Anna Duch, Begoña Carmona i Sandra M. Tremoleda**

Disseny i edició: **Estudi Lluís Torres**

Il·lustracions: **Maria Ley, Rita Fittipaldi i Yang del Castillo** – estudiants del **Cicle Formatiu de Grado Superior d'il·lustració de l'Escola Massana**

Traducció: **Albert Nolla**

Coordinació: **Anna Duch, Sandra M. Tremoleda**

Per saber-ne més

Saber-ne més

- **Fiscalitat justa, una lluita global**
Xavier Casanovas. *Quadern CiJ* núm. 205
<https://bit.ly/2QyWXkG>
- **¿Qué relación existe entre tus derechos y la política fiscal?**
<https://bit.ly/2BHqZN8>

Informes

- **Beneficios fiscales. ¿Beneficios para quién?**
<https://bit.ly/2zKguF4>
- **El sistema fiscal**
<https://bit.ly/2H090np>
- **Tant tens, tant pagues?** Informe OI núm. 35
<https://bit.ly/2N7D5jj>
- **La il·lusió fiscal. Massa ombres en la fiscalitat de les empreses** Informe OI n. 36
<https://bit.ly/2sk60rO>
- **Els diners que no veus** Informe OI núm. 42
<https://bit.ly/2C43r0X>
- **Premiar el treball, no la riquesa** Informe Oxfam
<https://bit.ly/2Nk11jL>

Vídeos

- **La estafa financiera explicada en dibujos animados**
<https://bit.ly/1MCXyEn>
- **Niña de 12 años nos explica: ¿Cómo nos roban los bancos?**
<https://bit.ly/1QH4CC6>
- **¿Pagarías 20 euros por una caña?**
<https://bit.ly/1rhUFWJ>

Plataformes i campanyes

- **Plataforma por la Justicia Social**
<https://bit.ly/2RzJB4Q>
- **De qué hablamos cuando hablamos de IZLPP**
<https://bit.ly/2APr7GB>

Visita la nostra web i descarrega't el Global express!

www.kaidara.org

OXFAM Intermón

núm. 21 El fiasco del fisc
núm. 20 Drets socials
núm. 19 Sistema alimentari
núm. 18 Revoltes socials
núm. 17 Crisi econòmica global
núm. 16 Cimera de Copenhaguen
núm. 15 Agrocombustibles
núm. 14 Consum
núm. 13 Turisme
núm. 12 Petroli
núm. 11 Pobresa

núm. 10 Canvi climàtic
núm. 09 Emergència i solidaritat
núm. 08 Jocs Olímpics
núm. 07 Democràcia
núm. 06 Armamentisme
núm. 05 Àfrica i sequera
núm. 04 Iraq
núm. 03 Cimera de la Terra
núm. 02 Argentina en crisi
núm. 01 Afganistan